

17-08-2007

Årsberetning om IT-sikkerhed for 2006

Sagsnr.
2007-696

Dokumentnr.
2007-281554

Sagsbehandler
Marianne Skodborggaard

Årsberetningen om IT-sikkerhed er afgivet på baggrund af de IT-sikkerhedsårsberetninger, der er fremlagt i de enkelte udvalg om IT-sikkerhedsarbejdets forløb i 2006. Overborgmesteren og de enkelte borgmestre har afgivet en årsberetning om sikkerhedsarbejdets forløb inden for deres fagområde. Fagudvalgene har godkendt de enkelte årsberetninger, og overborgmesteren koordinerer beretningerne med henblik på en samlet forelæggelse for Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationen, jf. sikkerhedsregulativets § 20.

1. Lov om behandling af personoplysninger

Der er ikke i år 2006 sket ændringer i lovgrundlaget, som udgør:

- Lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger (persondataloven)
- Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000 om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles indenfor den offentlige forvaltning.
- Datatilsynets vejledning nr. 37 af 2. april 2001 til bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000 om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles for den offentlige forvaltning.

2. Regulativ for IT-sikkerhed i Københavns Kommune

Grundlaget for IT-sikkerhedsadministrationen i forvaltningerne er sikkerhedsregulativet. Regulativet blev godkendt af Borgerrepræsentationen d. 22. august 2002. Som en følge af strukturreformen er der pr. 1. januar 2006 sket en lang række organisatoriske ændringer, ligesom Økonomiudvalget den 9. maj 2006 (ØU 141/2006) anmodede om et beslutningsgrundlag omhandlende mulighederne for at samle visse opgaver inden for bl.a. IT, så de løses i en fælles Koncernservice i Økonomiforvaltningens regi. Endvidere er der i løbet af de 4 år, hvor sikkerhedsregulativet har været gældende, indhøstet en del erfaringer vedrørende uhensigtsmæssigheder i forbindelse med den praktiske anvendelse af regulativet. På denne baggrund er der i sidste kvartal af 2006 igangsat et arbejde, der har til formål at få udarbejdet en projektbeskrivelse vedrørende et nyt IT-sikkerhedsregulativ for Københavns Kommune.

3. IT-sikkerhedsorganisationen

Økonomiudvalget fører det overordnede tilsyn med sikkerhedsbestemmelserne og koordinerer sikkerhedsbestemmelserne i alle forvaltninger for enhver form for IT-anvendelse, jf. sikkerhedsregulativets § 6. Overborgmesteren fungerer på IT-sikkerhedsområdet som sekretær for Økonomiudvalget. Funktionen varetages i det daglige af Borgerrepræsentationens Sekretariat.

Borgerrepræsentationens Sekretariat
Rådhuset, 2. sal,
værelse 10
1599 København V

1599 København V

Telefon
3366 2869

E-mail
msk@okf.kk.dk

EAN nummer
5798009800275

www.kk.dk

Der er ved opbygningen af kommunens sikkerhedsorganisation tilstræbt adskillelse af den kontrollerende og den udførende funktion, ligesom der er tilstræbt uafhængighed af nøglepersoner ved udpegning af stedfortrædere.

Den kontrollerende funktion varetages af sikkerhedslederne, som udpeges af overborgmesteren og de enkelte borgmestre inden for hver deres område. Sikkerhedsledernes opgaver fremgår af sikkerhedsregulativet.

De udførende funktioner på IT-sikkerhedsområdet varetages af forvaltningernes ledelse, de systemansvarlige og de IT-ansvarlige, hvis opgaver i relation til sikkerhedsregulativet specifikt fremgår af regulativets §§ 12-14 samt §§ 17-18.

Overborgmesteren og de enkelte borgmestre havde pr. 1. januar 2006 udpeget i alt 12 sikkerhedsledere i henhold til sikkerhedsregulativets § 10.

Som en følge af de mange strukturændringer iværksatte Borgerrepræsentationens Sekretariat i 2006 en procedure med genudnævnelse af henholdsvis sikkerhedsledere og disses stedfortrædere.

Brandvæsenet er som følge af strukturændringer organisatorisk overført til Økonomiforvaltningen i 2006.

De 12 sikkerhedsledere fordeler sig mellem forvaltningerne på følgende måde:

<i>Forvaltning</i>	<i>Antal</i>
(Rådhusdelen, KØR, Borgerservice samt Brandvæsenet)	4
Kultur- og Fritidsforvaltningen	1
Sundheds- og Omsorgsforvaltningen	1
Socialforvaltningen	1
Børne- og Ungdomsforvaltningen	1
Teknik- og Miljøforvaltningen	1
Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen	1
Revisionsdirektoratet	1
Borgerrådgiveren	1

4. Den daglige sikkerhedsadministration og nye tiltag

Sikkerhedslederne foretager den daglige sikkerhedsadministration på basis af de sikkerhedssystemer, der enten er indbygget i eller koblet på de IT-systemer, som anvendes inden for det pågældende sikkerhedsområde.

Styregruppen bag RBAK-projektet vedr. rollebaseret adgangskontrol stillede i 2005 projektet i bero, efter at projektet havde ligget stille gennem længere tid. I årsberetningen om IT-sikkerhed for 2005 fremgår det, at der ville blive udarbejdet en redegørelse til Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationen med forslag til den videre proces for realisering af intentionerne bag forslaget. Borgerrepræsentationens Sekretariat er i forbindelse med udarbejdelsen af årsberetningen for 2006 blevet opmærksom på, at denne redegørelse endnu ikke er udarbejdet. Sekretariatet vil sikre, at dette sker snarest og senest inden udgangen af 2007.

Risikoanalyser

Det følger blandt andet af sikkerhedsregulativets § 6, at Økonomiudvalget skal fastlægge det overordnede IT-sikkerhedsniveau ud fra en risikovurdering i de enkelte forvaltninger. Børne- og Ungdomsforvaltningen, Kultur- og Fritidsforvaltningen, Miljøkontrollen i Teknik- og Miljøforvaltningen, Socialforvaltningen, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, Økonomiforvaltningen, herunder Københavns Borgerservice, samt Revisionsdirektoratet har alle udarbejdet analyser på området. Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen er en forvaltning, der er blevet etableret i forbindelse med den nye struktur i Københavns Kommune, og forvaltningens systemportefølje er stort set identisk med porteføljen i den tidligere Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltning. Denne identitet gælder også i relation til en risikoanalyse, og derfor har man i forvaltningen valgt at udskyde en selvstændig risikovurdering af Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen til 2007.

Inden udgangen af 2006 havde alle de hidtidige forvaltninger således gennemført en IT-risikoanalyse, hvori der også indgik kontrol med outsourcing-leverandørerne. I forbindelse med arbejdet med et nyt sikkerhedsregulativ og opfølgning på risikoanalyserne vil der blive fokuseret generelt på dette område, således at det overordnede IT-sikkerhedsniveau kan fastlægges.

Tv-overvågning

Den anmeldelse vedrørende Tv-overvågning, som Københavns Kommune foretog til Datatilsynet i november 2005, er ved udgangen af 2006 fortsat under behandling i tilsynet. Anmeldelsen er færdigbehandlet i starten af 2007.

Anskaffelse af Trådløst netværk (WIFI)

Ved udgangen af 2006 var det projekt, som Økonomiforvaltningen igangsatte i 2005, endnu ikke afsluttet, idet implementering i 2006 ikke var mulig på grund af tekniske udfordringer omkring test, dokumentation og sikkerhedsopsætning. Projektet er endeligt afsluttet i maj 2007.

Etablering af Koncernservice

Borgerrepræsentationen godkendte den 12. oktober 2006 (BR 582/06), at der pr. 1. april 2007 bliver etableret en fælles Koncernservice, der løser opgaver på IT- og økonomiområdet for alle syv forvaltninger. Som en konsekvens af etableringen har det været nødvendigt at foretage en midlertidig reorganisering af IT-sikkerhedsområdet, indtil projektet vedrørende udarbejdelsen af et nyt IT-sikkerhedsregulativ er afsluttet i marts 2008.

Samspil mellem indsigts- og aktindsigtsbestemmelserne i henholdsvis persondataloven, offentlighedsloven og forvaltningsloven

Der blev i 2006 blandt sikkerhedslederne sat fokus på den problemstilling, som spillet mellem de respektive indsigts- og aktindsigtsbestemmelser medfører med henblik på at fremme en bedre sagsbehandling.

Elektronisk behandling af digitale billeder

Efter flere henvendelser fra forvaltningerne blev reglerne for elektronisk behandling af billeder gennemgået i kredsen af sikkerhedsledere.

Nyt IT-sikkerhedsregulativ

I slutningen af 2006 blev arbejdet med hensyn til at udarbejde en projektbeskrivelse for projektet "Nyt IT-sikkerhedsregulativ i Københavns Kommune" påbegyndt.

Muligheden for at inddrage eksterne IT-revisorer i arbejdet med IT-sikkerheden vil i den forbindelse blive undersøgt.

5. IT-sikkerheden i de enkelte forvaltninger

Al adgang til IT-systemer er betinget af en konkret autorisation fra en sikkerhedsleder. Antallet af brugere, der er autoriseret til kommunens netværk, udgør ca. 22.000. Antallet af autorisationer til brugere, der er autoriseret til et eller flere af kommunens IT-systemer, udgør ca. 45.000. Antallet af autorisationer ligger på niveau med tidligere år. Det bemærkes, at en medarbejder ofte har adgang til mere end et system, hvorfor antallet af autoriserede brugere til netværket ikke svarer til antallet af autoriserede brugere til systemerne. Hovedparten af medarbejderne er autoriseret til systemer, der driftsafvikles hos IBM. Et mindre antal brugere er autoriseret til systemer, der driftsafvikles hos andre edb-servicebureauer samt internt i forvaltningerne på lokale servere.

Revisionsdirektoratet har i rapporten "Gennemgang af Københavns Kommunes anvendelse af SKATs autorisationssystem (AU-systemet) i 2006 samt direkte opkobling til TS Tele" gjort opmærksom på, at antallet af udstedelser af autorisationer fremadrettet bør nedsættes.

6. Opfølgning på sikkerhedshændelser

I Kultur- og Fritidsforvaltningen blev der konstateret et sikkerhedsbrud i forbindelse med et supportbesøg på en brugers PC, som havde virus. Den pågældende medarbejder havde downloaded og anvendt et program til at finde licensnøgler. Den personalemæssige konsekvens af overtrædelsen blev håndteret svarende til karakteren af overtrædelsen og har ikke givet anledning til yderligere undersøgelser.

I Socialforvaltningen blev det, efter en henvendelse fra et skattecenter, konstateret, at en medarbejder havde benyttet sin adgang til lønsystemet til at ændre sine fradrag, og der blev i den forbindelse taget de påkrævede tjenstlige disciplinære skridt over for medarbejderen. Til orientering kan denne form for misbrug ikke lade sig gøre i det nuværende lønsystem, idet en bruger ikke kan ændre egne oplysninger i systemet.

I samme forvaltning blev det ved en intern kontrol konstateret, at en medarbejder havde slået op på egne oplysninger. Dette sikkerhedsbrud blev behandlet efter gældende regler, og der blev ligeledes taget de nødvendige tjenstlige disciplinære skridt, som er påkrævet ved en sådan overtrædelse.

Endeligt blev der i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen i løbet af 2006 konstateret et sikkerhedsbrud, idet den overordnede leder af en medarbejder blev gjort opmærksom på, at en ledende medarbejder havde lånt sin brugerid og sit password til en række andre medarbejdere. Hændelsen førte til en opsigelse og en advarsel. Efterfølgende er alle relevante medarbejdere blevet autoriseret til og har fået tildelt relevante adgange til IT-systemer.

I de øvrige IT-sikkerhedsårsberetninger er ikke nævnt særlige forhold.

7. Henvendelser fra Datatilsynet

Datatilsynet foretog i maj 2006 en inspektion på Jagtvejens Skole, som hører under Børne- og Ungdomsforvaltningens område. Inspektionen gav ikke anledning til bemærkninger.

Datatilsynet modtog en klage over Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, idet en borger havde klaget over, at forvaltningen havde videregivet personoplysninger til et pengeinstitut. Sundheds- og Omsorgsforvaltningen ændrede i den forbindelse øjeblikkeligt proceduren herfor samt beklagede det skete overfor borgeren.

8. Kommunens eksterne databehandlere

Langt den overvejende del af kommunens IT-systemer driftsafvikles hos IBM (tidligere DM-data). Systemudvikling og systemvedligeholdelse af de enkelte IT-systemer sker dels hos KMD og dels hos andre større eksterne virksomheder. De har alle indgået databehandlingsaftale med kommunen for at sikre, at databehandlerne teknisk og organisatorisk træffer de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger, jf. persondatalovens § 42 samt sikkerhedsregulativets § 31. Det fremgår af databehandlingsaftalen, at databehandlerne årligt skal fremsende en revisionserklæring.

Borgerrepræsentationens Sekretariat har fra kommunens tværgående eksterne databehandlere modtaget revisorerklæringer om deres overholdelse af interne IT-sikkerhedsforhold (generelle IT-kontroller), der omfatter følgende generelle områder af databehandlernes ydelser:

- § Forretningsgange og kontroller vedrørende drift
- § Fysisk sikkerhed
- § Sikkerhedskopiering og nødplaner
- § Forretningsgange og kontroller for systemudvikling og -vedligeholdelse vedrørende systemsoftware
- § Forretningsgange og kontroller for tildeling, opfølgning og vedligeholdelse af adgangsrettigheder til systemer og data, herunder adgangskontroller, som begrænser risikoen for uautoriseret adgang til systemer eller data
- § Forretningsgange og kontroller for systemudvikling og -vedligeholdelse vedrørende applikationer.
- § Forretningsgange for sikring af datakommunikation

De modtagne revisorerklæringer dækker databehandlernes aktiviteter udført for kommunen i 2006. Generelt er IT-sikkerheden ved kommunens eksterne databehandlere vurderet som til at være betryggende.

Kommunen er løbende i kontakt med sine IT-leverandører for at sikre, at der til stadighed opretholdes et højt IT-sikkerhedsniveau.

I november 2005 overtog KMD lønanvisningen fra Accenture, og kommunen overgik samtidig til KMDs lønsystem. Der er fortsat givet autorisationer til medarbejdere ved Accenture, og ved Capacent, som forestår oprydningen i forbindelse med overgangen til det nye lønsystem. De autorisationer, som ikke længere skal bruges, lukkes løbende, men det var ved udgangen af 2006 endnu uafklaret, hvornår der endeligt kan lukkes for adgangen.

9. Anmeldelser til Datatilsynet

Anmeldelse til Datatilsynet af behandlinger foretages løbende i henhold til persondatalovens bestemmelser og efter godkendelse af

behandlingen i de enkelte udvalg, jf. sikkerhedsregulativets kapitel 13 og 14.

I 2006 blev Børne- og Ungdomsforvaltningens behandling af personoplysninger i forbindelse med Den Kommunale Sundhedstjeneste formelt anmeldt til Datatilsynet. Anmeldelsen var forinden blevet godkendt af Børne- og Ungdomsudvalget den 22. marts 2002, jf. sikkerhedsregulativets § 47, stk. 2.

Socialforvaltningen lavede i beretningsåret to anmeldelser til Datatilsynet vedr. Register til evaluering af FamilieFokus-Indsatsen og Register til evaluering af Hard Work, som begge blev godkendt af Socialudvalget den 17. maj 2006. Herudover anmeldte forvaltningen Evaluering af Projekt Social Aktivering, som blev udvalgsgodkendt den 13. september 2006.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen anmeldte fem behandlinger til Datatilsynet. Følgende tre anmeldelser blev alle godkendt af Sundheds- og Omsorgsudvalget den 23. februar 2006:

§ Anmeldelser om Madudbringning m.m. fra Centralkøkkenet Bystævneparken.

§ KMS omhandlende særlige tandbehandling i forbindelse med Amtstandplejen og Amtsspecialtandplejen.

§ Erindringssystemet blev alle anmeldt til Sundheds- og Omsorgsudvalget den 23. februar 2006.

Følgende to anmeldelser blev endvidere udvalgsgodkendt den 1. juni 2006:

§ KMS – Håndværkerstyringssystem Boligindretningsområdet.

§ Statistik vedrørende kommunal medfinansiering af regionale sundhedsydelser.

Sidstnævnte behandling er endnu ikke anmeldt til Datatilsynet.

En samlet anmeldelse for alle forvaltninger af tv-overvågning er desuden foretaget i 2006, jf. ovenfor.

10. Anmodninger om indsigt i behandling

I 2006 blev der fremsat fem generelle anmodninger til kommunen fra borgere om indsigt i kommunens databehandlinger tillige med enkelte specifikke anmodninger rettet mod forvaltningerne. Anmodningerne har ikke givet anledning til særlige bemærkninger.

11. Konklusion

Sammenfattende kan det konkluderes, at arbejdet inden for IT-sikkerhedsområdet i år 2006 ikke giver anledning til særlige bemærkninger.

Afrapportering vedrørende forhold, der ikke er afsluttet inden udgangen af 2006, vil blive medtaget i årsberetningen for 2007.